

A SANG I A FOC

Jesús Giron Araque

Premi Novel·la i Falles de Cullera

//l'eclèctica//

Bellriu és un poble menut, d'aquells on l'aire sembla repetir els secrets a cau d'orella i tothom en sap massa de tothom. Hi corre una vella creença: que el Xúquer s'endú les males intencions riu avall, i que el mar les digereix, com si poguera empassar-se el mal i tornar-lo innocu. Però no. El mar no neteja, només espera. I de maldat, ni Bellriu se'n salva.

Les gentes d'aquest poble viuen aferrades a uns costums tan antics i profunds que ningú no gosa contradir-los. Trencar la rutina seria traïr una mena d'ordre sagrat, i l'ordre, en llocs com aquest, és quasi religió. Per això, quan tot es capgirà, el poble tremolà.

Era dissabte, onze d'octubre: el dia marcat al calendari popular per a la proclamació de les noves falleres majors. Un dia que, més que una festa, era litúrgia. El poble s'havia vestit amb la millor solemnitat, i tot, fins al darrer detall, havia estat mil·limètricament previst. Potser l'ajuntament oblidava altres afers, però les Falles eren sagrades. I en això, no hi havia lloc per a l'error.

El regidor de festes s'havia assegurat que ningú restara alié a l'esdeveniment. El cotxe del pregoner havia

recorregut els carrers diverses vegades, com una veu antiga, anunciant l'arribada del gran moment.

El matí començà com manava la tradició. Primer, la demanà de la fallera major infantil. Els fallers, amb l'emoció continguda, es dirigiren a casa de la xiqueta per a demanar als pares el permís ritual. Es van lloar les virtuts de la futura representant, es ballaren danses en honor seu al carrer, i, entre flors i reverències, es va fer el traspàs simbòlic de la representació fallera.

Tot seguit, era el torn de la fallera major. El següent avançà amb alegria per l'avinguda, entre comentaris d'expectació i somriures compartits. Però, en arribar, la realitat colpejà com un tro sense avís.

Res era com havia de ser. Tot allò que estava previst, que havia estat assajat i imaginat, es va esvaïr com el fum d'una traca mal encesa.

Adeu a l'acte que les falleres anteriors tenien preparat. Els presidents no podrien lloar les protagonistes de la festa. La fallera major infantil no pujaria a l'escenari i no rebria les paraules de suport de la seua predecessora en el càrrec. La fallera major anterior tampoc li dedicaria unes amables paraules a la nova fallera. Els màxims representants de Junta Local, l'alcalde i el regidor de festes, no podrien pujar a l'escenari per a fer la proclamació de les noves falleres. L'alcalde no es lluiria destacant la implicació de les falleres en la festa. Ningú podria imposar el distintiu a la fallera major. La fallera infantil no parlaria

de l'orgull per representar les xiquetes falleres del poble. La nova fallera major no podria destacar la seua il·lusió per ser-ho i per poder representar la seua comissió. Els màxims representants de la Junta Local tampoc podrien desitjar sort en la nova responsabilitat ni donar el seu suport a les noves falleres. Els parlaments dels presidents de les falles no destacarien les novetats que el nou any faller portaria. El mantenidor maldiria perquè el discurs que s'havia preparat ara no el podria lluir. No pujarien a l'escenari les noves falleres, no. L'escenari ja no seria ple de falleres i fallers en un fastuós acte final en què, d'acord amb la tradició, s'hauria d'interpretar l'estimat himne regional.

L'escenari quedà buit, orfe de falleres, sense música ni himne final. El silenci s'havia apoderat del poble.

Marina Junyent, la futura fallera major, havia desaparegut. I amb ella, tot un poble es quedà sense veu.

L'acte, inevitablement, fou ajornat. S'havia obert una ferida. I Bellriu, des d'aquell dia, ja no seria mai més el mateix.

No m'agraden molt les festes ni els gaudis col·lectius. Estava al sofà veient tranquil·lament el programa corresponent quan el telèfon em va despertar del sopor televisiu.

—Ripol, tienes que venir rápidamente a la calle Bisbe Amigó, 43. Ha desaparecido la fallera mayor y hay que inspeccionar la escena —era el tinent Campos qui m'esguerrava la vesprada lliure. No havia aconseguit en cinc anys que treballàvem junts que pronunciara el meu cognom com cal: em diuen Ripoll, Ripoll, amb ela doble, doble. L'excusa per a pronunciar malament el meu cognom era que ell havia nascut a Albacete i allí aquestes subtileses no eren necessàries. Però a Bellriu, sí, collons.

No sé per què sempre m'he imaginat el tinent com un Papageno, l'ocellot cobert de plomes multicolors, personatge de l'òpera *La flauta màgica* de Mozart, sempre interessat per destacar i figurar; sempre preocupat pels plaers de la vida i, tot i els anys, encara solter, a la recerca d'una companya com si fora la primera vegada.

Bellriu és petit i, quan jo vaig arribar al lloc indicat, ja hi havia una gernació fent-se preguntes davant de la

porta: el seguici faller al complet. El carrer pertanyia a una petita urbanització del poble, poc transitada, amb cases d'una sola planta i edificis adossats.

El tinent Campos feia mans i mànigues per a posar ordre. Dos policies locals que l'acompanyaven havien instal·lat la clàssica cinta de no passar.

—*Se ha fotut la fiesta, Ripol, la futura fallera mayor ha desaparecido.*

—Ripoll, senyor, Ripoll.

—*Eso.*

Es presentà Teresa, la germana de la fallera major, i el seu fill, Jordi. Els coneixia: eren veïns meus, i més d'una vegada havíem intercanviat quatre paraules i algunes salutacions cordials. Es van acostar.

—Soc la germana de Marina i aquest és el meu fill, Jordi.

El tinent Campos va mirar Jordi amb cert desconcert mal dissimulat. Jordi, però, no es va fer esperar:

—Sí, soc síndrome de Down, però no passe pena que no és contagiós —li va etzibar el xicon allargant-li la mà per a encaixar.

El tinent, visiblement incòmode, va dissimular i va acceptar la mà estesa de Jordi.

—*¿Cuándo fue la última vez que vieron a Marina?*

—Anit. Havíem quedat que hui, a les huit, vindria a ajudar-la a vestir-se i pentinar-se, però quan he arribat, ella no hi era a casa.

—¿Notó algo extraño?

El tinent feia les clàssiques preguntes que, en un cas com aquest, se solen fer quasi per inèrcia. La germana de Marina responia amb veu trèmula; Jordi, al seu costat, corroborava cada resposta amb moviments del cap més vehements del que seria habitual.

L'interrogatori es va aturar sobtadament quan el tinent Campos va notar que alguna cosa se li clavava en la sabata. Eren les dents d'un petit gos que havia començat a lladrar-li. El tinent, en un acte instintiu el retirà del seu costat amb una puntada de peu que el va fer redolar uns metres enllà.

—No el maltracte! És Tango, el gos de Marina —protestà Jordi, corrent cap al gos, recollint-lo amb cura i llançant una mirada recriminatòria cap al tinent—. No és perillós!

El tinent va arronsar les celles. Ningú va entendre la reacció del gos. El tinent va comprovar que la sabata tenia un petit forat i que l'ullal del gos havia tocat un dit. El crit silenciós d'un ullal.

—*Mantén a raya la fiera* —es va dirigir a Jordi amb una certa ràbia continguda, sense mirar-lo als ulls. Després es girà cap a mi—. *Ripol, vamos, tenemos que inspeccionar la casa.*

La porta d'entrada no estava forçada. Semblava que ningú hi havia entrat violentament. Tot feia pensar que Marina era dins quan això va passar i que coneixia el criminal.

L'interior de la casa no presentava cap alteració aparent. No hi havia cap signe de violència, cap indicatiu que hi haguera tingut lloc una baralla o un atac. Tot estava ordenat, els objectes al seu lloc, i, pel que semblava, no faltava res de valor. No semblava un robatori.

—No té trellat això. No han forçat la porta. No hi ha rastres de violència a l'interior? —El tinent no tenia resposta, jo tampoc en tenia.

Seguint el protocol, vam sol·licitar la presència del grup científic, que podria recollir empremtes, restes biològiques o qualsevol altra pista que ajudara a reconstruir els fets. Hauríem d'esperar l'informe per fer-nos una idea clara del que havia passat.

Una vegada fora, al carrer, una senyora major de cabells blancs se'ns va presentar dient-nos que la interrogàrem, que ella sabia què havia passat. El tinent la va mirar, sorprès, amb aquella expressió que oscil·la entre l'escepticisme i la curiositat. Després d'uns segons de silenci, va preguntar:

—*¿Qué sabe usted?*

—Aquest matí, com cada dia, estava asseguda a la meua butaca, mirant per la finestra, i he vist un cotxe blanc aparcant davant de la casa. Estic segura que era del segrestador. He vist un home encaputxat carregant un embalum. I jo sé reconèixer un cos humà embolicat, no era cap bossa de roba.

—*¿Cómo está tan segura? ¿Ha anotado la matrícula?*

—Quina matrícula?

—*La del coche.*

—Quin cotxe?

Un breu silenci va planar entre nosaltres. De sobte, Tango va tornar a lladrar. Se li escapà a Jordi, i va enfil·lar-se cap al tinent com si volguera ajustar comptes. Jo el vaig interceptar abans que no li arribara a la sabata.

—*Este perro es insoportable* —remugà el tinent entre dents, però de tal manera que tots el sentírem—. *Señora, me decía que vio...*

El tinent Campos no va poder acabar la pregunta. Una veu d'home, ferma i tallant, l'interrompé abans que poguera continuar.

—Mare, t'he dit moltes vegades que no molestes la gent. Ho sent molt. No sempre sap el que diu, pateix demència senil i sovint confon les coses —va dir l'home amb una veu que volia ser serena, però amagava una clara incomoditat.

—Disculpe, ens deia que havia vist un cotxe blanc i que algú s'enduia la fallera —vaig intentar reprendre el fil, però el tinent em va tallar de manera seca.

—*No es necesario que siga, señora* —i tot seguit es va girar cap a mi, seriós—. *Su testimonio, en su situación, no es relevante para la investigación.*

No em va convèncer. Hi havia alguna cosa en els ulls de la dona, una mena de lucidesa intermitent, com llampecs dins la boira. Però ja estava decidit: el fill se la

va endur, agafant-la amb delicadesa del braç, mentre ella protestava en veu baixa, com si encara volguera explicar alguna cosa que ningú no volia escoltar.

El tinent Campos em va mirar i, amb el seu habitual to paternalista, va deixar anar:

—*¿De qué nos sirve un testigo lleno de niebla? Tienes que aprender, Ripol, no todo sirve para solucionar un problema.*

Vaig callar. Però el dubte va arrelar dins meu com una llavor. Perquè, de vegades, entre la boira, hi ha veus que valdria la pena escoltar.

* * *

Van passar els dies, i Marina continuava desapareguda. Jo, mentrestant, donava voltes i més voltes als fets, incapaç de trobar-hi sentit. Costava creure que la fallera major haguera desaparegut voluntàriament el mateix dia de la seua proclamació —una cerimònia que moltes dones del poble haurien envejat. Tot indicava que alguna cosa no quadrava. La porta no forçada apuntava en una direcció molt diferent.

Però per què precisament aquell dia? Per què no abans, o després? La tria del moment no semblava casual. Tot feia pensar en una acció premeditada.

Comprenia, en part, que el tinent Campos haguera volgut descartar el testimoni de la dona dels cabells blancs. Però la veritat era que havia aportat dues informacions

molt concretes: un cotxe blanc i un home transportant un embalum. Era allò fruit de la confusió? D'una fantasia pròpia de la seua condició mental? Potser. Però, alhora, em costava creure que una ment en aquella situació poguera fabricar una escena tan específica, tan versemblant. Alguna cosa em deia que no se l'havia inventada.

La investigació, tanmateix, estava estancada.

L'informe de la brigada científica no deixava lloc a dubtes: ni empremtes, ni rastres de sang, ni cap indicatiu tangible. El segrestador, si és que ho era, havia actuat amb una meticulositat quasi professional. Sabia el que feia. I ho havia fet bé.

Calia replantejar el rumb de la investigació. Ho tenia clar. I així pensava exposar-ho a la pròxima reunió de l'equip.

* * *

Era quasi l'hora de sopar quan va sonar el timbre. En obrir la porta, em vaig trobar amb Jordi plantat davant meu. Al seu costat, fidel com sempre, hi era Tango.

—Has de trobar la meua tia —va dir sense preàmbuls, amb els ulls brillants d'una tristesa massa gran per a la seua edat—. Tango està molt trist. Jo també. I ma mare. Estem segurs que està en perill. Busca-la.

El vaig convidar a passar. La visita em va sorprendre, però també em va commoure.

—Estic convençut que la persona que l'ha segrestada és algú que la coneixia —afirmà amb una seguretat sorprenent.

Jo també ho creia. Així ho havia sospitat.

Li vaig demanar que em fera cinc cèntims, amb el màxim detall possible, sobre quines persones del cercle de Marina podien haver tingut alguna mena de relació amb la seua desaparició. Com més informació tinguérem sobre la seua vida, els seus hàbits i els seus vincles, millor podríem orientar les pròximes passes.

Naturalment, les seues sospites caldria contrastar-les amb dades i testimonis, però també era cert que, per la proximitat emocional i quotidiana amb Marina, els seus comentaris podien resultar valuosos. Potser fins i tot ens obririen camins que no havíem considerat fins ara.

Jordi devia tindre uns desset anys i, malgrat la seua condició de síndrome de Down, em va fer la impressió d'una persona espavilada, lúcida, amb les idees clares i la voluntat ben definida. Sempre m'he considerat una persona sense prejudicis —o almenys, he intentat ser-ho— i mai no he menyspreat ningú per com és. Jordi no anava a ser l'excepció.

Al contrari del que jo pensava, en l'actitud del tinent Campos sí que hi vaig percebre un rampell de menyspreu, o si més no, una incomoditat mal dissimulada, un intent d'allunyar-se d'algú que, senzillament, li oferia la mà amb confiança.

Per la meua faena, sé que qualsevol informació pot ser valuosa, i, per tant, les paraules de Jordi mereixien ser escoltades amb la mateixa atenció que qualsevol altra.

Vaig telefonar a sa mare per dir-li que, si no tenia cap inconvenient, Jordi sopava amb mi perquè em volia parlar de Marina. Hi havia preparat un sopar frugal, però suficient per a dues persones i un gos: una truita de creïlles, ensalada i fruita per a les postres. Jordi me'l va agrair amb un somriure ample i sincer.

Com més parlava amb Jordi més m'afirmava la primera impressió: Jordi sabia perfectament què deia i per què ho deia.

Li vaig demanar que em parlara de les persones que Marina tenia més a prop. Deixar-lo parlar espontàniament podria aportar informacions sobre ella que, possiblement, ajudarien a fer-nos una idea de què podia haver passat.

En primer lloc, em va parlar de l'artista faller que estava realitzant la falla i amb qui havia tingut certa relació amb motiu de la festa. Em va dir que sa mare tenia la impressió que Marina l'atreia, com si estiguera enamorat en secret d'ella, però que ella no li corresponia.

—Creus que la fallera que l'ha substituïda tindria cap motiu per a fer-la desaparèixer? —li vaig deixar caure per a veure com reaccionava, que no per convicció pròpia.

—La coneixia ben poc —va dir Jordi, encollint-se d'espatlles—. Estava en la cort d'honor, sí, però si eren

amigues, seria només per la relació amb la festa. Ma tia mai ens va comentar res d'ella.

Jo prenia notes, Jordi es mostrava molt col·laborador. Es notava que volia ajudar i que esperava que sa tia apareguera sana i estalvia. Mentrestant, Tango, adormit al sofà, roncava plàcidament. Sembla que la meua presència no li generava cap problema.

—Recorde que fa temps la meua tia tenia nóvio i que la cosa va acabar malament i de forma abrupta. Ma mare sap més d'això. Em fa la impressió que era un poc, o molt, masclista.

Cada frase de Jordi era una nova pista. Em donava fils clars d'on estirar per desenredar la madeixa. I ho feia amb una franquesa que jo agraiïa.

La informació que més em va cridar l'atenció va ser la relacionada amb l'exalcaldessa del poble. Sembla que ella i Marina mantingueren una relació no coneguda per la gent i que havia acabat quan l'exalcaldessa va entrar a la presó per problemes amb un assumpte de suborn.

Això obria una nova porta. I, amb ella, un munt de preguntes que ja començaven a fer soroll dins del meu cap.

No sabia dir si l'actitud tan decidida de Jordi va influir directament en les meues decisions posteriors, però el fet cert és que, aquell dia, em vaig proposar trobar Marina amb una determinació que no havia sentit en altres casos. Hi havia alguna cosa en aquest afer —potser

la implicació emocional, potser la complexitat dels fils que s'entrecreuaven— que em feia actuar amb una obstinació nova. I la veritat és que, fins aleshores, mai m'havia enfrontat a un cas tan embolicat.